

© А.В. Бокоч, 2017

УДК 616.314-089.28-007.272-06-084:616-089.843

А.В. БОКОЧ

Ужгородський національний університет, стоматологічний факультет, кафедра ортопедичної стоматології, Ужгород

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ УСПІШНОСТІ РІЗНИХ ВИДІВ РЕСТАВРАЦІЙ ПЕРЕДНІХ ЗУБІВ

У результаті проведеного ретроспективного аналізу вдалося встановити, що використання суцільнокерамічних коронок з опорою на власні зуби та імплантати характеризуються найвищими показниками успішності серед усіх інших видів естетичних реставрацій у 5-річній та 10-річній перспективі (95–98,9 %), особливо якщо вони були виготовлені з IPS Empress (лейцит-вмісної склокераміки). Дещо нижчі показники успішності мають одиночні коронки з інших видів кераміки, на основі цирконію та літій-дисилікату. Проте різниця між ними не була статистично значимою і всі вищеперелічені види реставрацій можна категоризувати як такі, що забезпечують високі рівні клінічної прогнозованості у 10-річній перспективі. Відмінними були результати аналізу використання суцільнокерамічних, з цирконієвою основою чи літій-силікатних протезів передніх зубів – від 67,3 % до 94,5 %, при цьому на показник успішності значно впливав фактор наявної кількості одиниць у складі протезу. Ще нижчими показниками характеризувались гібридні композитні протези – до 45 %, які не можна вважати прогнозованим методом лікування для забезпечення довгострокової естетично-функціональної реабілітації пацієнта. Рівень успішності одиночних коронок з опорою на зуби та дентальні імплантати практично не відрізнявся, і показники обох дозволяли категоризувати їх як такі, що забезпечували високий рівень ефективності та прогнозованості при 5-річному функціонуванні, а переважаюча кількість ускладнень була асоційована саме із технічними видами порушень, а не зі специфікою впливу біологічно-значимих факторів.

Ключові слова: протези, передні зуби, реставрація, імплантат

Вступ. Використання різних видів естетичних реставрацій передніх зубів характеризується варіацією показників їхньої клінічної ефективності та прогнозованості [2, 3]. Однак, сукупність проведених раніше досліджень вказує на відсутність уніфікованого підходу до ідентифікації та оцінки конкретних параметрів функціонування вінірів, цільнокерамічних конструкцій та реставрацій з опорою на імплантати, а також прямих композитних реставрацій у безпосередній та віддалений терміни спостереження [1]. Відомо, що серед факторів, які визначають успішність функціонування естетичних конструкцій та найбільше впливають на динамічну зміну даного параметру протягом часу, провідне місце займають тип прикусу, топографія реставрації, розмір реставрації, причини для проведення реставрації, карієсологічний статус пацієнта, вік, стать та соціо-економічні параметри пацієнта, показник стану гігієни порожнини рота, вік лікаря та наявність достатнього клінічного досвіду, частота зміни лікуючого стоматолога [4, 5, 7, 8, 9].

З точки зору статистичного підходу для забезпечення відповідної категоризації результатів оцінки виживання та успішності протетичних конструкцій, що застосовуються у ділянці передніх зубів з метою

функціонально-естетичної реабілітації пацієнтів, можуть бути використані критерії, описані Anusavice K.J. у дослідженні, присвяченому стандартизації показників використання керамічних та металокерамічних незнімних протезів [4]. Дана система передбачає оцінку за чотирима категоріями: 1) переважаючий рівень успішності функціонування – рівень виживання 100 % упродовж як мінімум 5 років спостереження, а рівень успішності 95–100 %; 2) відмінний рівень функціонування – рівень виживання 95–100 % протягом, як мінімум, 5 років спостереження, а рівень успішності – 90–95 %; 3) хороший рівень функціонування – рівень виживання 90–95 % протягом, як мінімум, 5 років спостереження, а рівень успішності – 90–95 %; 4) низький рівень функціонування – рівень виживання менше 90 % або рівень успішності менше 90 %.

Враховуючи роль окремих факторів впливу та можливість чисельного представлення кумулятивного рівня успішності різних видів естетичних реставрацій, доцільним є проведення ретроспективного аналізу попередньо опублікованих системних оглядів та мета-досліджень з метою аргументації доцільності вибору відповідних протетичних конструкцій, як найбільш прогнозованих та ефективних у довгостроковій перспективі.

Мета дослідження. Провести ретроспективний аналіз попередньо опублікованих серій клінічних випадків, системних оглядів та мета-досліджень із метою аргументації доцільності вибору відповідних протетичних конструкцій, як найбільш прогнозованих та ефективних у довгостроковій перспективі функціонально-естетичної реабілітації пацієнта з дефектами у ділянці передніх зубів.

Матеріали та методи. Для проведення пошуку використовувалася форма запиту Google Академії (<http://scholar.google.com>) із застосування функції розширеного пошуку. В ході пошуку застосовували такі специфічні види операторів, як «+» – з метою надання загальних вказаних назв теми пошуку («success rate», «dental restorations»), «пошук за фразою» («success rate of anterior restorations») та «в заголовку» («success rate» та «all-ceramic crowns»), «success rate» та «metall-ceramic crowns», «success rate» та «ceramic veneers», «success rate» та «composite restoration», «success rate» та «lithium disilicate crowns», «success rate» та «post-core restorations», «success rate» та «FPD», «success rate» та «implant restorations»). Вищезгаданий алгоритм пошуку за допомогою вказаних операторів дозволив автоматично систематизувати статті та категоризувати їх за конкретною тематикою щодо використання різних видів реставрацій у ділянці передніх зубів, забезпечивши також послідовне сортування результатів пошуку з формуванням групи вибірки публікацій, які найбільше відповідали поставленій меті дослідження [6, 13, 14]. При цьому кожний результат – сукупність академічних робіт, що включав одну або більше релевантних статей або навіть декілька версій однієї статті. Групування чисельних показників успішності різних видів реставрацій проводилося із використанням табличного редактора Microsoft Excel (Microsoft Office 2013), в клітинках якого спочатку вписували бібліографічні дані публікації, загальну кількість проаналізованих у ній реставрацій, рівень успішності їх функціонування та дані щодо специфіки проведення статистичного опрацювання та достовірності отриманих результатів. Таким чином забезпечували кластеризацію результатів пошуку, яка полягала у виділенні компактних одиниць аналізу з подібними властивостями. Вищеописаний підхід дозволяє оптимізувати процес формулювання висновків при реферуванні великих масивів документів, та забезпечує визначення взаємопов'язаних груп дослідження, спрощення процесу перегляду при пошуку необхідної інформації, знаходження унікальних документів із колекції, виявлення аналогічних чи дуже близьких до змісту результатів.

Результати досліджень та їх обговорення. Проблемою уніфікації підходу до реєстрації успішності різних видів реставрацій передніх зубів залишається вибір відповідних стандартизованих критеріїв оцінки, які б вдалось адаптувати до специфіки виготовлення та функціонування тих чи інших

конструкцій [9]. Крім того, важливим є вибір відповідного методу статистичного опрацювання отриманих результатів, оскільки в проаналізованих наукових публікаціях використовувалися абсолютно різні статистичні підходи [4]. Попри те наявні на сьогодні результати системних оглядів та мета-аналізів дозволяють зробити відповідні висновки щодо успішності різних видів конструкцій, що забезпечують функціонально-естетичну реабілітацію пацієнтів із дефектами передніх зубів, або ж при наявності уражень твердих тканин передніх зубів, які в подальшому можуть використовуватися як аргументація при виборі тих чи інших реставрацій під час планування лікування. В ході реалізації відповідного пошукового алгоритму та здійснення подальшого групування даних, було відібрано низку публікацій, що найбільш відповідали критеріям пошуку, а відповідно і меті дослідження, короткий аналіз яких наведений нижче.

Клінічна успішність використання цільнокерамічних реставрацій, за даними системного літературного огляду, варіює в залежності від виду використовуваних високоестетичних конструкцій. Так, показник успішності використання вінірів у діапазоні спостереження від 5 до 12 років складав 91–98,8 % [7]. Поширеність відповідних ускладнень зростає із часом функціонування вінірів та зазвичай є асоційованою із супровідними естетичними порушеннями (в 31 % зареєстрованих випадків), механічними ускладненнями (в 31 % зареєстрованих ускладнень), порушеннями пародонтального прикріплення в ділянці опорних зубів (12,5 %), втратою ретенції (12,5 %), розвитком каріозного процесу (6 %) та переломом зуба (6 %). При цьому автори відзначають, що у випадках використання вінірів розвиток таких ускладнень, як порушення пародонтального прикріплення та вторинного каріозного процесу більше пов'язаний саме зі специфікою біологічної відповіді, ніж з особливостями використання тих чи інших матеріалів у ході відповідного алгоритму естетичної реабілітації [10].

Використання естетичних видів вкладок, виготовлення яких проводиться із застосуванням відповідних фрезерувальних CAD/CAM систем, характеризувалося варіацією показників успішності 77–97 % в ході моніторингу їх функціонування впродовж 7–10 років. При цьому авторами було відзначено найнижчі показники успішності таких конструкцій в умовах їх фіксації за допомогою композитного цементу із хімічним механізмом полімеризації, в той час як використання аналогового матеріалу із подвійним механізмом полімеризації сприяло зростанню показників успішності в 1,5 разу. Втрата inlay та onlay керамічних вкладок у ділянці передніх зубів у більшості випадків була спровокована сколами керамічного матеріалу (53 %), ендодонтичними ускладненнями (7 %) та переломами структури зуба (20 %).

Щодо одиночних коронок, то найвищі показники успішності даного виду цільнокерамічних конструкцій

цій були зареєстровані саме при використанні IPS Empress (98,9 % успішності впродовж 11-річного функціонування у ділянці передніх зубів). Цікаво, що коронки із IPS Empress 2 характеризувалися дещо нижчими показниками успішності, що не перевищували 95 % в ході п'ятирічного моніторингу. У ході проведення аналогічних досліджень було встановлено, що відсоток успішності цільнокерамічних коронок, виготовлених із інших видів кераміки становить 98–99,1 % в ході спостереження впродовж від трьох до шести років. Використання з метою естетичної та функціональної реабілітації трьох одиночних цільнокерамічних протезів характеризувалося варіацією успішності у діапазоні 67,3–94,5 % впродовж періоду спостереження від трьох до п'яти років [7, 15]. Вдалося встановити, що успішність таких протезів, що складаються із трьох одиниць, в 1,24 разу менше, ніж їхніх аналогів із двох складових одиниць (73,9 % та 92,3 % відповідно).

Pieger S. та колеги, провівши системний аналіз використання одиночних коронок та часткових незнімних протезів, виготовлених із літій-дисилікату та фіксованих на власних зубах пацієнтів, дійшли до висновку, що використання одиночних коронок у короткостроковій перспективі характеризується достатньо успішними показниками функціонування (до 100 %), в той час як проаналізовані конструкції протезів не змогли забезпечити достатньо прогнозованого результату успішності – лише 78,1 % у п'ятирічній перспективі та до 70,9 % у десятирічній [18]. Рівень успішності одиночних літій-дисилікатних коронок також знижувався із часом до 97,8 % у п'ятирічній перспективі та до 96,7 % у десятирічній, однак залишався комперативно переважаючим відносно аналогічних показників протезів, виготовлених із цього ж матеріалу.

Дослідження Sulaiman допомогли встановити факт кращої клінічної ефективності використання монолітних літій-дисилікатних реставрацій у порівнянні із виготовленими шляхом пошарового нанесення. У вибірці одиночних коронок дослідники виявили, що протягом 45 місяців спостереження рівень успішності складав 99,09 % для монолітних реставрацій і 98,17 % – для пошарових, а у структурі вінірів – 98,7 % та 98,47 % відповідно [19]. В результаті аналізу також вдалось встановити, що найкращі показники успішності були зареєстровані саме при використанні одиночних коронок (рівень клінічних невдач – 0,91 %), а найвищі – при використанні протезних конструкцій (рівень клінічних невдач – 4,55 %). Статистично значимої різниці між показниками клінічної неуспішності при аналізі результатів застосування одиночних коронок, вінірів та вкладок з літій-дисилікату у 45-місячній ретроспективі виявити не вдалось, а показники таких складала 0,91 %, 1,3 % та 1,01 % відповідно.

Larsson C., провівши системний огляд клінічної успішності використання коронок на основі цир-

конію, дійшов висновку, що дані показники практично не відрізняються для конструкцій з опорою на імплантати та власні зуби і становлять 97,1 % та 95,9 % відповідно [15]. Причини клінічної неуспішності даних видів реставрацій відрізнялися в залежності від опори конструкцій: при опорі на власний зуб ускладнення найчастіше були пов'язаними із повним переломом коронки, переломом покривного матеріалу, втратою ретенції, ендодонтичними та пародонтальними порушеннями, виникненням перелому кореня та розвиток каріозного процесу; при опорі на імплантат – із проблемами маргінальної адаптації та розвитком відповідних навколоімплантатних ускладнень, які включали запалення оточуючої слизової оболонки, маргінальну рецесію, кровоточивість та гноевиділення при зондуванні, поглиблення кишені, формування маргінальних та апікальних свищевих ходів. У загальному автори відзначили, що успішність таких конструкцій може прирівнюватись до успішності звичайних метало-керамічних коронок, однак даний висновок впливає з умов недостатності відповідної кількості проведених досліджень, які не мають рандомізованого контрольованого характеру.

Le M. та колеги провели аналогічний аналіз успішності функціонування цирконієвих реставрацій, але присвячений питанням ефективності використання саме протезних конструкцій. За результатами проведеного огляду кумулятивний рівень 5-річного виживання цирконієвих протезів з опорою на імплантатах становив 100 %, в той час як аналогічний показник конструкцій з опорою на власні зуби – не перевищував 93,3 % [16]. При цьому кумулятивний показник виникнення ускладнень при використанні цирконієвих конструкцій з опорою на імплантати становив 30,5 % у п'ятирічній ретроспективі, а аналогічний показник конструкцій з опорою на власні зуби не перевищував – 27,6 %, при цьому для обох типів конструкцій функціональні невдачі були викликані переважно технічними факторами. Рівень ускладнень протезних конструкцій у значній мірі залежить від вибору фіксаційного матеріалу і використання з цією метою композитних цементів дозволяє мінімізувати значення даного показника.

Furze D. та колеги в свою чергу провели аналіз клінічної ефективності використання цільнокерамічних конструкцій з опорою на імплантати у ділянці передніх зубів та виявили, що при 1-річному спостереженні показники успішності таких реставрацій становлять 100 % [5]. Однак, окрім клінічної успішності, дослідниками також вдалось довести, що такий підхід до естетично-функціональної реабілітації забезпечує досягнення адекватних параметрів білої та рожевої естетики з відповідним діапазоном показників PES – $7,9 \pm 1,7$ та WES – $7,0 \pm 1,5$.

Автори відзначили, що існує дефіцит даних щодо використання саме протезних естетичних

конструкції передніх зубів, що обґрунтовує потребу проведення більшої кількості рандомізованих контрольованих досліджень для отримання достатньо обґрунтованих кінцевих результатів [20].

Heitze S.D. провівши мета-аналіз успішності використання прямих реставрацій з метою функціонально-естетичної реабілітації пацієнтів із дефектами твердих тканин зубів у ділянці передніх зубів виявив, що медіана показників успішності (за критерієм відсутності потреби заміни реставрації) коливається в межах 90–95 % в залежності від класу реставрації у 10-річній ретроспективі [11, 12]. При цьому авторами було відзначено специфічні закономірності: реставрації 4 класу демонстрували вищу поширеність сколів, ніж реставрації 3 класу; успішність реставрацій із гібридних композитів була вищою, ніж із мікронаповнених; незалежно від типу обраного матеріалу з часом спостерігався ефект дисколорації реставрацій та розвиток патології вторинного карієсу, що найчастіше був асоційований з недостатністю ізоляції робочого поля. На відміну від прямих реставрацій, гібридні часткові незнімні протези, вироблені із волоконно-зміцненого композиту при 5-річному моніторингу характеризувалися клінічною успішністю не вище 45 %, при рівні виживання – не вище 64 %. При цьому автор підкреслив, що класичні метало-керамічні аналоги таких протезів характеризувалися вищою успішністю, ніж конструкції, виготовлені із даного виду композиту.

На відміну від композитних протезів, відновлення коронок за допомогою цільнокерамічних коронок з опорою на змодельовану композитом культу характеризується рівнем успішності 96,8–98,5 % при періоді моніторингу у 5,3 року [17]. При цьому важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування реставрації грав фактор збереження трьох або чотирьох стінок зуба, при відсутності такої кількості обмежуючих структурних елементів спостерігалось значне зниження прогнозу успішності використання будь-яких типів реставрацій.

В ході аналізу вищенаведених досліджень можна підсумувати, що практично всі види цільнокерамічних реставрацій характеризуються прийнятним рівнем клінічної успішності при їх застосуванні з метою комплексної реабілітації пацієнтів із дефектами твердих тканин зубів чи зубного ряду у ділянці передніх зубів, проте забезпечення аналогічно високих результатів цих же конструкцій на дистальних участках щелепи залишається питан-

ням майбутніх досліджень. Специфіка проведення процесів препарування та фіксації у певних випадках відіграє більш важливу роль у досягненні кінцевого успішного результату, ніж вибір реставраційного матеріалу в цілому, тому оцінка результатів комплексної естетично-функціональної реабілітації повинна проводитися із врахуванням впливу вищезгаданих факторів як окремих складових критеріїв аналізу.

Висновки. В результаті проведеного ретроспективного аналізу вдалось встановити, що використання цільнокерамічних коронок з опорою на власні зуби та імплантати характеризується найвищими показниками успішності серед усіх інших видів естетичних реставрацій у 5-річній та 10-річній перспективі, особливо якщо такі було виготовлено із IPS Empress (лейцит-вмісної склокераміки). Дещо нижчі показники успішності демонстрували одиночні коронки із інших видів кераміки, на основі цирконію та літій-дисилікату, хоча різниця між такими не була статистично значимою, і всі вищеперелічені види реставрацій можна категоризувати як такі, що забезпечують високі рівні клінічної прогнозованості у 10-річній перспективі. Відмінними були результати аналізу використання цільнокерамічних, з цирконієвою основою чи літій-силікатних протезів у фронтальній ділянці – від 67,3 % до 94,5 %, при цьому на показник успішності значно впливав фактор наявної кількості одиниць у складі протезу. Ще нижчими показниками характеризувались гібридні композитні протези – до 45 %, які не можна вважати прогнозованим методом лікування для забезпечення довгострокової естетично-функціональної реабілітації пацієнта. Рівень успішності одиночних прямих композитних реставрацій був значно вищим та сягав 90–95 % у 10-річній ретроспективі, однак прогнозованість таких залежить від класу відновлювального дефекту та методологічного обґрунтування щодо застосування прямої композитної реставрації як методу лікування з точки зору біологічної та біомеханічної доцільності і перспективи. Рівень успішності одиночних коронок з опорою на зуби та дентальні імплантати практично не відрізнявся, і показники обох дозволяли категоризувати їх як такі, що забезпечували високий рівень ефективності та прогнозованості при 5-річному функціонуванні, а переважаюча кількість ускладнень була асоційована саме із технічними видами порушень, а не зі специфікою впливу біологічно-значимих факторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні проблеми дентальної ідентифікації в Україні / Я.П. Нагірний, Б.В. Михайличенко, О.В. Дунаєв, М.Ю. Гончарук-Хомин // Вісник проблем біології і медицини. — 2014. — №1 (3). — С. 242—247.
2. Костенко Є.Я. Комплексный подход к ортопедическому лечению и реабилитации стоматологических пациентов с дефектом зубного ряда в эстетической области / Є.Я. Костенко, А.В. Бокоч, А.Т. Кенюк / Современная стоматология. — 2016. — № 5. — С. 60—66.
3. Костенко Є.Я. Основні критерії оцінки якості протезування естетичними ортопедичними конструкціями у фронтальній ділянці / Є.Я. Костенко, А.В. Бокоч // Клінічна та експериментальна патологія. — 2016. — № 4. — С. 58—63.

4. Anusavice K.J. Standardizing failure, success, and survival decisions in clinical studies of ceramic and metal-ceramic fixed dental prostheses / K.J. Anusavice // *Dental Materials*. — 2012. — Vol. 28, № 1. — P. 102—111.
5. Clinical and esthetic outcomes of single-tooth implants in the anterior maxilla / D. Furze, A. Byrne, N. Dinos, N. Mardas // *Quintessence International*. — 2012. — Vol. 43, № 2. — P. 127—134.
6. Comparisons of citations in Web of Science, Scopus, and Google Scholar for articles published in general medical journals / A.V. Kulkarni, B. Aziz, I. Shams, J.W. Busse // *Jama*. — 2009. — Vol. 302, № 10. — P. 1092—1096.
7. Della Bona A. The clinical success of all-ceramic restorations / A. Della Bona, J.R Kelly // *The Journal of the American Dental Association*. — 2008. — № 139. — P. 8—13.
8. Esthetic rehabilitation of a severely worn dentition with minimally invasive prosthetic procedures (MIPP) / M. Fradeani, G. Barducci, L. Bacherini, M. Brennan // *International Journal of Periodontics & Restorative Dentistry*. — 2012. — Vol. 32, № 2. — P. 135—147.
9. Fradeani M. Evaluation of dentolabial parameters as part of a comprehensive esthetic analysis / M. Fradeani // *European Journal of Esthetic Dentistry* — 2006. — Vol. 1, № 1. — P. 62—69.
10. Gresnigt M. Esthetic rehabilitation of anterior teeth with porcelain laminates and sectional veneers / M. Gresnigt, M. Özcan // *Journal of the Canadian Dental Association*. — 2011. — Vol. 77, № 6. — P. 371.
11. Heintze S.D. Survival of zirconia-and metal-supported fixed dental prostheses: a systematic review / S.D. Heintze, V. Rousson // *International Journal of Prosthodontics*. — 2010. — Vol. 23, № 6. — P. 493—502.
12. Heintze S.D. Clinical effectiveness of direct anterior restorations a meta-analysis / S.D. Heintze, V. Rousson, R. Hickel // *Dental Materials*. — 2015. — Vol. 1, № 5. — P.481—495.
13. Jacso P. As we may search comparison of major features of the Web of Science, Scopus, and Google Scholar citation-based and citation-enhanced databases / P. Jacso // *Current science*. — 2005. — Vol. 89, № 9. — P. 1537—1547.
14. Jacsó P. Google Scholar: the pros and the cons / P. Jacso // *Online information review*. — 2005. — Vol. 29, № 2. — P. 208—214.
15. Larsson C. The clinical success of zirconia-based crowns: a systematic review / C. Larsson, A. Wennerberg // *International Journal of Prosthodontics*. — 2014. — Vol. 7, № 1. — P. 33—43.
16. Le M. The clinical success of tooth-and implant-supported zirconia-based fixed dental prostheses. A systematic review / M. Le, E. Papia, C. Larsson // *Journal of oral rehabilitation*. — 2015. — Vol. 42, № 6. — P. 467—480.
17. Long-term survival of endodontically treated, maxillary anterior teeth restored with either tapered or parallel-sided glass-fiber posts and full-ceramic crown coverage / A. Signore, S. Benedicenti, V. Kaitsas [et al.] // *Journal of Dentistry*. — 2009. — Vol. 37, № 2. — P. 115—121.
18. Pieger S. Clinical outcomes of lithium disilicate single crowns and partial fixed dental prostheses: a systematic review / S. Pieger, A. Salman, A.S. Bidra // *The Journal of Prosthetic Dentistry*. — 2014. — Vol. 112, № 1. — P. 22—30.
19. Sulaiman T.A. Survival rate of lithium disilicate restorations at 4 years: a retrospective study / T.A. Sulaiman, A.J. Delgado, T.E. Donovan // *The Journal of Prosthetic Dentistry*. — 2015. — Vol. 114, № 3. — P. 364—366.
20. Van Heumen, C.C. Five-year survival of 3-unit fiber-reinforced composite fixed partial dentures in the anterior area / C.C. van Heumen, J.W. van Dijken, J. Tanner // *Dental materials*. — 2009. — Vol. 25, № 6. — P. 820—827.

A.V. BOKOCH

Uzhhorod National University, Faculty of Dentistry, Department of Prosthetic Dentistry, Uzhhorod

RETROSPECTIVE ANALYSIS OF DIFFERENT TYPES OF RESTORATIONS SUCCESS OF THE ANTERIOR TEETH

As a result of the retrospective analysis, it was found that the use of single crowns based on own teeth and implants has the highest rates of success among all other types of aesthetic restoration in the 5 and 10-years prospective (95–98,9 %), especially if they were made from IPS Empress (leucid-containing glass ceramic). Lower success rates were demonstrated by single crowns manufactured from other ceramic types like zirconium and lithium disilicate, although the difference between them was not statistically significant, and all of the above-mentioned types of restorations can be categorized as those providing high levels of clinical predictability in the 10-years perspective. The results of the success among all-ceramic, zirconium-based or lithium-silicate prosthetics were in the range from 67,3 % to 94,5 %, while the factor of the existing number of units in the prosthesis significantly influenced the success rate parameter. Even lower success rates were found to be among hybrid composite prostheses – up to 45 %, which can't be considered as prognostic method of treatment for long-term aesthetic-functional rehabilitation of the patient. The success rate of single direct composite restorations was significantly higher and reached 90–95 % in the 10-years retrospective analysis, but the predictability of these restorations depends on the recovery defect class and the methodological justification for their use as a treatment method in terms of biological and biomechanical feasibility. The success level of single crowns based on teeth and dental implants practically did not differ, and the indicators of both allowed to categorize them as providing a high level of efficiency and predictability at 5 years of functioning, and the prevailing number of complications was associated with the technical types of violations, and not with the specifics of the biologically significant factors influence.

Key words: prostheses, anterior teeth, restoration, implant

Стаття надійшла до редакції: 28.08. 2017 р.